

Jan Schwarz, Barokní šlechtic pod ochranou pěti hvězd. Adam František ze Schwarzenberku a Jan Nepomucký, České Budějovice 2022, 122 s. (Bakalářská práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích)

Posudek oponenta bakalářské práce

Autor bakalářské práce si zvolil krajně obtížné téma, neboť chtěl proniknout k podstatě barokní zbožnosti prostřednictvím uctívání kultu svěťce Jana Nepomuckého v každodenním životě a myšlenkovém světě prvních českokrumlovských Schwarzenberků, Adama Františka a jeho manželky. Přestože převážnou část spisu vystavěl na výpovědi odborné literatury, jejíž závěry velmi dobře pochopil, podnikl také vlastní archivní výzkum a pracoval s badatelsky dosud nevyužitými ikonografickými prameny. Aby mohl podat odpovědi na základní otázku svého výzkumu, musel v úvodních kapitolách práce představit aspoň v hrubých rysech životní osudy hlavního aktéra a vysvětlit příčiny, které vedly Schwarzenberky (a jejich předchůdce Eggenberky) k tomu, aby středobodem jejich budované zbožnosti se stal právě Jan Nepomucký. Přestože autor v těchto úvodních kapitolách pracoval především s uměleckohistorickými a kulturně historickými texty pojednávajícími o zasvěcení kaplí a oltářů Janu Nepomuckému, nepodlehł jejich převládající deskriptivní dikci, ale hledal příčiny kroků, které vedly urozené mecenáše k transferu nepomucenského kultu do jejich starých i nově zřizovaných svatyn v rezidenci a na panství.

Za první vrchol bakalářské práce považuji Schwarzův výklad o rolích svatého Jana Nepomuckého ve zbožnosti a myšlenkovém světě člověka barokní doby. Autor přesvědčivě ukázal, že si umí interpretačně poradit se symboly jeho života a jejich přenosem do rozjitřených myslí barokních lidí, kteří hledali útěchu nebes, zklidnění, jistotu a řád. Sémiotika slov a rozluštění jejich imaginace patří k silným stránkám autorovy interpretace, jak skvěle ukázal při výkladu barokních textů. Druhý vrchol Schwarzova spisu spatřuji v jeho vynikajícím (!) pochopení symbolů uplatněných ve výzdobě slavobrány před průčelím Schwarzenberského paláce na Hradčanském náměstí při pražských oslavách svatořečení Jana Nepomuckého v roce 1729. Jestliže symbolická dekorace odrážela životní příběh Adama Františka ze Schwarzenberku a jeho rodiny, jemuž víra v barokní zázraky a nepomucenský kult pomohly udržet manželství a kontinuitu rodu, tak autor zcela konkrétně ukázal, jak lze prostřednictvím zhmotnělé a symbolicky vyjádřené niterné spirituality proniknout k myšlenkovým pochodům urozeného velmože v první polovině 18. století.

Vysoko ocenit je třeba Schwarzův písemný projev. Autor má neobyčejně bohatou slovní zásobu, vytríbenou stylistiku, píše bez pravopisných chyb (v textu zůstalo pouze pár neopravených překlepů, např. na s. 13, 55, 68, 87, 91 apod.). Více pozornosti mohl věnovat sjednocení psaní vlastních a místních jmen i formální podobě textu, který je jednou zarovnán, podruhé nikoliv. Autorovo sdělení je věcné, text je vnitřně koherentní, bez zbytečných opakování a bez slovního balastu, což nebývá u bakalářských prací v současnosti pravidlem.

Autor samozřejmě nemohl vyčerpat všechny heuristické možnosti, které téma nabízí. Mám na mysli zámecké inventáře, pozůstalosti měšťanů a svědectví účastníků slavnosti. Téma by jistě rezonovalo komparativně, zvláště když obdobné slavnosti na počest svatořečení Jana Nepomuckého pořádali v Praze rovněž Černínové, Lobkovicové, Valdštejnové a zřejmě také další šlechtici, o přeshraničních festivitech směrem k bavorské šlechtě nemluvě. Na oslavy svatořečení by bylo možné se podívat také s odstupem času utvářené tradice, ať u Schwarzenberků, tedy u potomků Adama Františka, nebo v případech jiných urozených osob. To jsou příklady heuristických možností, které nabízejí východiska pro další badatelské perspektivy autora, ukotvené sémioticky a historickoantropologicky. Právě o nich by mohl Jan Schwarz podrobněji pohovořit u obhajoby práce.

Autor jednoznačně prokázal, že je schopen samostatně pracovat s odbornou literaturou a interpretovat prameny v nosných metodologických souřadnicích. Schwarzovy interpretační schopnosti představené v bakalářské práci překračují standardní nároky kladené na tento typ kvalifikačních prací. Jeho spis doporučuji k obhajobě a s velkým potěšením navrhuji klasifikovat stupněm **v ý b o r n ě**.

České Budějovice 22. 7. 2022

Prof. PhDr. Václav Bůžek, CSc.